

Beställaravdelningen
N O R R M A L M S
S T A D S D E L S F Ö R V A L T N I N G

SID 1 (6) 2002-01-11
DNR 008-960/01

Handläggare: Ninni Troell
Tfn: 508 09 597

**SAMMANSTÄLLNING OCH
UTVÄRDERING AV
ENKÄT TILL ANHÖRIGVÅRDARE
HÖSTEN 2001**

**BOENDE INOM
NORRMALMS STADSDELS OMRÅDE**

Sammanställning av enkät som skickades ut till anhängvårdare i Norrmalms stadsdelsförvaltning i september år 2001

Bakgrund

Hösten 2000 skickades en enkät hem till för förvaltningen kända anhängvårdare i Norrmalms stadsdelsförvaltning. Syftet var att ta reda på anhängvårdarens situation. Hur stor var deras arbetsbörda? Fick de den information, stöd och hjälp de behövde i sin ofta pressade situation?

Denna enkät utvärderades under våren 2001.

Anhängvårdarna, ofta äldre kvinnor, beskrev att deras arbetsbörda var tung och att de ofta känner sig ensamma och "ej sedda" av stadsdelsförvaltningen. De ville ha bättre information om den hjälp och de ekonomiska ersättningar som samhället erbjuder, flexibla och individuella avlösningsmöjligheter och träffa andra i liknande situation.

Årsskiftet 2000/2001 tillsattes en anhängkonsulenttjänst för att ge information och stöd till anhänga i Norrmalms stadsdelsförvaltning i samverkan med kommunal- och landstingsdrivna verksamheter och frivilliga organisationer. Målet med detta stöd är att ge en möjlighet till bättre livskvalitet för den anhänga och den som vårdas samt att förbättra möjligheten att bo kvar hemma så länge detta är möjligt. Anhängkonsulenten har arbetat med uppsökande verksamhet, telefonrådgivning, ordnat anhängcirklar tillsammans med frivilliga från Röda Korset och föreläsningar i samarbete med andra stadsdelsförvaltningar.

Årets enkät vill ha ett svar på om det stöd som nu ges till anhänga är bättre och vad man eventuellt fortfarande saknar.

Metod

Norrmalms stadsdelsförvaltning skickade ut en ny enkät i september 2001, som en uppföljning på förra årets enkät, till de anhängvårdare som har hemvårdsbidrag samt till andra kända anhänga som ännu ej har bidrag.

Enkäten, som denna gång innehöll färre frågor, gav möjlighet till mer egna reflexioner och kommentarer.

Enkäten innehöll följande frågor:

□ Anhängvårdare – vem är du?

Frågor om kön, ålder och relation. Hur länge har man vårdat?

☐ **Vilka insatser från kommunen får Din anhörig?**

Vilka insatser från kommunen utnyttjas i form av hemtjänst, dagverksamhet, enstaka korttidsvistelser, regelbunden korttidsvistelse/växelvård, hemvårdsbidrag, avlösning en halv dag per vecka samt ledsagarservice?

☐ **Tycker Du att vårdbiträderna lyssnar på Dig och de önskemål och synpunkter som Du har?**

☐ **Har tillsättningen av en anhörigkonsulent hjälpt Dig i din roll som anhörigvårdare?**

☐ **Om Du har varit i kontakt med anhörigkonsulenten, på vilket sätt har Du fått hjälp eller stöd?**

☐ **Finns det något annat som vi kan hjälpa till med för att underlätta Din situation?**

Under alla frågor fanns plats för kommentarer.

Sammanställning av enkätsvar

Av de 111 formulär som skickades ut var det 37 som besvarades. Bortfallet är således stort. Svaren innehöll många kommentarer, varav några här kommer att redovisas.

Vem är anhörigvårdare?

Av de 37 som svarat är 27 kvinnor, 11 är under 65 år. Anhörigvårdaren är vanligtvis gift med den man hjälper och har gemensamt hushåll.

15 av 37 har varit anhörigvårdare under mer än 5 år.

Den anhöriges hjälpbehov?

11 av 37 har hjälp från hemtjänst.

11 av 37 har sin anhörig på dagvård.

7 av 37 utnyttjar enstaka korttidsvistelser.

4 av 37 har regelbunden korttidsvistelse/växelvård.

31 av 37 har hemvårdsbidrag.

Ingen av dessa utnyttjar rätten till avlösning 4 timmar/vecka eller ledsagarservice.

Kommentarer:

"Det kan vara svårt att få snabb avlastning med korttidsvistelse när behovet uppstår akut t ex övertrötthet eller akut sjukdom. Sådant går inte att planera, men det skulle vara bra med "akutplatser" även vid korttidsvistelser".

"Har ej sökt hemvårdsbidrag då detta går till vårdtagaren och han då ej skulle skriva på, för att jag skulle erhålla dessa pengar".

"Har haft min man på Hornskroken vid 7 tillfällen".*

"För dålig information om vad hjälp man kan få".

"Hemvårdsbidrag efter 18 månader!".

"Allt har varit motigt, trodde först att stadsdelsnämnden var en bromskloss för att spara pengar till kommunen".

Tycker anhörigvårdaren att vårdbiträdena lyssnar på synpunkter och önskemål?

3 av 37 tycker att de inte gör det. Övriga är nöjda.

Några kommentarer:

"Personalen är alltid trevlig, men de är för få och har för lite tid att ägna både för patienter och anhöriga".

"Snälla, kalla inte vårdtagaren för ärende. Hemskt".

Har tillsättningen av en anhörigkonsulent hjälpt dem i rollen som anhörigvårdare och i så fall på vilket sätt?

Alla hade ej svarat på denna fråga.

5 av 37 har ej märkt någon skillnad.

11 av 37 svarade något.

9 av 37 svarade mycket.

På vilket sätt har anhörigvårdaren fått stöd?

Några kommentarer:

"Uppskattar personlig kontakt".

"Genom personligt stöd, som förmedlare till vårdcentral och hemtjänst".

"Info om ev hjälp(avlösning) i hemmet. Upplysning om föredrag och ev kurser".

"Jag har fått hjälp med att få lämna min man på Hornskroken. Stöd genom samtal, som var ovärderligt för mig då".

"Har haft hembesök och telefonsamtal om eventuella problem, för dagen går allt ganska bra. Det är lugnande att veta vilken vi skall kontakta om det uppstår problem".

"Någon att ringa till när det är hopplöst och som förstår".

Finns det något annat som vi kan göra från förvaltningens sida för att underlätta anhörigvårdarens situation?

Några kommentarer:

"Fortsatta samtal".

”Då min egen hälsa blivit mycket sämre, hoppas jag på fortsatt hjälp och stöd”.

”För mig är korttidsvistelse viktig så att jag kan andas ut och se mig själv ibland”.

”Mycket. Det stora problemet är att det brister katastrofalt i samordning kommun/landsting. Riv ner brandväggen mellan kommun och landsting. Idag är det ett oerhört ekonomiskt slöseri. Ge de gamla en personlig samordnare som håller ihop alla aktiviteter runt den sjuke”.

”Mer personal!!! Mer stöd och framför allt korttidsvistelse(som ej sker på sjukhem) i trevlig miljö. Räkna ut vad det skulle kosta kommunen om vi anhöriga inte ställde upp som vi gör. Vi kan strejka, vad gör kommunen då???”.

”Avlösning, så att jag utan oro kan gå ut och sköta livet utanför de 4 väggarna + att mamma ev kan få hjälp att komma ut”.

”Varför måste vi anhörigvårdare kämpa tills vi tar slut fullständigt innan vi får hjälp, vi blir ju utbrända vi också, men det är ingen som förstår; vi kämpar år efter år dag och natt. Andra blir sjukskrivna långa tider, men vi då!

Utredarens kommentar/förklaring

**Hornskroken är ett 24-timmarscenter, som riktar sig till anhöriga som vårdar personer över 65 år med demenshandikapp i hemmet, boende i Stockholms stad. Det är beläget i Hornskrokens äldreboende på Hornsgatan i Stockholm.. De erbjuder avlösning några timmar, en dag, någon natt, några dagar i veckan, en helg eller för semester.*

Biståndsbeslut krävs ej.

Hornskrokens verksamhet är ett treårigt ”Anhörig 300 projekt” som drivs i samarbete mellan Stockholms Demensförening, Stockholms stad, Maria-Gamla stan och Ersta Sköndal högskola. Medel har använts från de 100 miljoner kronor som riksdagen avsatt årligen under åren 1999 – 2001 för landets kommuner som arbetar med utvecklat anhörigstöd.

Sammanfattning

Denna enkät bestod av få frågor med utrymme för egna funderingar och förslag.

Svarsfrekvensen var låg och orsaken till detta kan vara:

- Trötthet på att svara på enkäter.
- Man är nöjd med den hjälp man får.
- Tror sig ej kunna påverka situationen.

Enkäten som skickades ut hösten 2000 till de anhörigvårdare vars anhörig hade hemvårdsbidrag ville ha svar på:

- ☐ Anhörigvårdare – vem är du?
- ☐ Din anhörigs hjälpbehov?
- ☐ Ditt behov av stöd som anhörigvårdare?

Enkäten innehöll många detaljerade frågor och gav en klar bild över anhörigvårdarens situation. Behovet var stort av att få en lättnad i arbetsbördan, få information och bli uppmärksammas av stadsdelsförvaltningen.

Årets enkät hösten 2001 skickades ut både till anhängvårdare vars anhäng har hemvårdsbidrag och kända anhäng, som ej får hemvårdsbidrag. Färre anhäng har denna gång klagat över bristen på information och uppmärksamhet från kommunen. Detta kan vara en följd av det stöd och information som anhängkonsulenten givit under året. Tjänsten tillsattes vid årsskiftet 2000/2001 som en projektanställning.

Vad anhäng åter önskar är ökad möjlighet till avlastning och vila vid behov. Det är viktigt att förstå att anhängvårdaren själv är äldre. Det är nödvändigt att de också kan planera för egen tid och rekreation. Finns det en osäkerhet när en avlastningsplats kan ordnas ”orkar man inte en dag till”. Har man dock en inplanerad regelbunden möjlighet till avlösning tar orken inte slut på samma sätt.

Det är viktigt att man får information om vad samhället kan erbjuda i form av hjälpinsatser och avlösning. Ett individuellt stöd i form av samtal eller praktiska hjälpinsatser när krafterna sviktar uppskattas. Hjälpn skall vara lättillgänglig.

Hur går vi vidare?

Behovet av anhängstöd är stort. Anhängkonsulenten kommer från och med år 2002 att arbeta på halvtid med arbetet att ge personligt stöd och information till anhängvårdarna genom telefonkontakt eller besök.

Under 2002 kommer nya anhängcirkclar startas i samarbete med Röda Korsets frivilliga. Syftet med dessa är att ge anhängvårdaren möjlighet att träffa andra i liknande situation och få information och utbildning för att underlätta vården.

Breven med information till anhängvårdarna kommer som tidigare att skickas ut under 2002.

En uppföljande enkät till anhängvårdaren kommer att skickas ut under hösten 2002.

Det nära samarbetet med geriatriska kliniken, primärvården och hemtjänst kommer att fortsätta i syfte att kunna erbjuda stöd till anhängvårdare tidigt i vårdssituationen. I samarbete med Östermalms och Kungsholmens anhängkonsulenter planeras föreläsningar och andra aktiviteter som kan ge anhängvårdaren en högre livskvalitet.